

Communicaziun a las medias pertutgant il preventiv 2003 dal chantun Grischun

Deficit da fr. 75,4 milliuns Augment da taglia e distgargias supplementaras èn inevitabels

La regenza ha deliberà per mauns dal cussegl grond il preventiv 2003 cun in deficit da 75,4 milliuns francs. Ella propona in augment dal pe da taglia chantunala da 10 pertschient. Per evitar in augment da la grevezza fiscala da las persunas giuridicas duai la taglia supplementara vegnir reducida per 10 pertschient. L'auzament da taglia cun retgavs supplementars da totalmain bun 45 milliuns francs s'effectuescha pir l'onn 2004. Il preventiv da l'onn 2003 na levgescha el betg.

Mo l'augment da taglia proponì na metta betg en urden las finanzas dal chantun. Per equilibrar las finanzas dal chantun èn necessarias ulteriuras mesiras da renunzia e reduziuns da prestaziuns. En il messadi davart il preventiv 2003 vegn la regenza a mussar mesiras da distgargia ch'èn effectivas a curta vista sco er in concept per mesiras da sanaziun cumplexivas. Talas ston anc vegnir concretisadas e vegnan a sa laschar realisar per gronda part pir a partir da l'onn 2004.

Ina tscherta meglieraziun dal resultat per l'onn 2003 sa lascha mo pli cuntanscher entras mesiras urgentas sco per exempel las reduziuns linearas da las contribuziuns e mesiras punctualas da renunzia. La libertad giuridica ed economica d'agir en quest senn è però restrenschida. Las mesiras da distgargia necessarias cun effect durabel ston vegnir elavuradas e realisadas en il rom d'in vast program da sanaziun. Quai pretenda ina intensiva discussiun politica en il cussegl grond. Ina reduziun da tschertas prestaziuns d'enfin uss sco er ina renunzia a numerus projects - en sasez giavischads – vegnan ad esser en tut cas inevitablas.

L'augment da taglia e las mesiras supplementaras da distgargia èn oravant tut indispensablas areguard la planisaziun finanziaria. Senza correspudentas mesiras da correctura s'augmentass il deficit durant ils proxims onns sin sur 150 milliuns francs. La causa principala da l'extrem grond augment da las expensas d'enfin uss ed en l'avegnir è il pajament da las contribuziuns sin il champ social, da la sanadad publica sco er da furmaziun, damai là, nua ch'il chantun n'ha strusch influenza.

A partir da l'onn 1997 èn las finanzas chantunalas fitg tendidas. Las bilantschas dapi alura èn dal tutfatg deficitaras. Marcantas grevezzas supplementaras davart da la confederaziun han stuì vegnir retegnidas. La necessitad d'in augment da taglia è sa mussada pli e pli cler ils ultims onns. Dapi l'onn 1973 èsi da far ussa per l'emprima giada in augment da taglia. Cun excepziun da la taglia da vehichels a motor, la quala è vegnida adattada per part a la chareschia en mez ils onns 90, han ins pudì sbassar las taglias pliras giadas durant ils davos onns.

L'augment da taglia maina ad ina grevezza supplementara per las persunas natiralas da la taglia chantunala taxada. Nagina midada vegn fatga per las taglias da vehichels a motor e las taglias federalas. Las taglias communalas na vegnan betg per

tutgadas directamain entras l'augment dal pe da taglia chantunal d'enfin uss da 105% sin da nov 115% da la taglia chantunala simpla. 44 vischnancas han però lià lur pe da taglia a las taglias chantunales che valan mintgamai. Sch'ellas vulan la-schar constanta lur grevezza fiscala, ston ellas per consequenza far ina correspundenta reducziun da la tariffa.

Las taglias da cult per las baselgias chantunales vegnan er auzadas per 10% (circa + 0,9 milliuns).

Singulas parts dal preventiv

Il **quint current** mussa a basa dals custs totals da 2,124 milliardas francs e d'in retgav total da 2,049 milliardas francs in deficit da 75,4 milliuns francs. Il resultat è uschia lunschora sur il deficit dal budget da l'onn passà da 33,4 milliuns francs.

Da vart da las entradas sa fa valair positivamain la revisiun da la lescha da taglia ed uschia l'introducziun da la validaziun postnumerando tar las personas natirales. Valurs d'experiences consolidadas mancan anc. En cumparaziun cun il budget da l'onn passà vegni spetgà in retgav da taglia supplementar da quasi 20 milliuns francs. En tut pudess s'augmentar il retgav da **las taglias chantunales** per 27 milliuns francs sin 603 milliuns francs. Per ils **tschains d'aua** èsi da quintar cun ina reducziun dal retgav da 16,5 milliuns francs, pervia da la quantidad d'aua decisiva resp. la quantidad da produzioni. Per part po questa sminuziun vegnir purtada dal **retgav da concessiuns per l'indemnisaziun da la renunzia dal return al tschep** ch'è circa 9 milliuns francs pli aut. La **banca naziunala** auza il pajament dal gudogn l'onn 2003 en tut per 1 miliarda francs. La posiziun da budget correspondentia noda uschia in augment da 16,9 milliuns francs en cumparaziun cun l'onn passà.

Entras in augment total da 96 milliuns francs sa sviluppan las **expensas** considerablamain pli ferm ch'ils retgavs (+ 54 milliuns francs). Ad ina veritabla explosiun da las expensas vegni tar **las contribuziuns chantunales a terzas personas** cun in augment da 60,2 milliuns francs sin 501,6 milliuns francs (en cumparaziun cun l'onn passà è quai in augment da 13,6 pertschient). L'augment è da registrar oravant tut en ils secturs, nua ch'il chantun ha paucas u naginas pussaivladads d'influenzar. Lattiers tutgan tranter auter las contribuziuns als ospitals publics (+21,7 milliuns francs), las contribuziuns a las assicuranzas socialas (+10,9 milliuns francs) e las contribuziuns per la furmaziun a la scol'auta (+2,6 milliuns francs). Entras la realisaziun dal center da furmaziun per la sanadad ed ils fatgs socials s'augmenta il nivel da contribuziuns per circa 7,3 milliuns francs. Quest augment vegn chaschunà entras trais facturs differents:

2,8 milliuns francs entras ina midada da sistem da la subvenziun (unic),
3,5 milliuns francs senz'influenza sin il budget entras l'aboliziun da dus uffizis e

circa 1 milliun francs entras custs da conversiun.

Resguardan ins la reducziun dals **custs reals** da la finanziaziun speziala da las vias resta en questa categoria d'expensas a chargia dal quint general in augment da 16 milliuns francs. Qua paisan surtut las expensas da la polizia chantunala, la quala do-vra en cumparaziun cun l'onn passà 12,7 milliuns francs dapli per l'engaschi al WEF 2003 a Tavau, per il campinadi mundial da skis 2003 a San Murezzan e per la regulaziun dal traffic supplementar da camiuns pesants al San Bernardin. Per circa 9,2

milliuns francs vegnan quests custs cuvrids entras contribuziuns federalas ed entras grevezzas supplementaras per ils organisaturs.

Il svilup **dals custs da persunal** (+0,6%) e da las **amortisaziuns** (+0,6% cun quotas d'amortisaziun nunmidadas) è fitg moderà.

La **finanziaziun speziala da las vias** mussa en il preventiv 2003 expensas nuncuvertas da 24,8 milliuns francs (budget da l'onn passà 27,8 milliuns francs). Las entradas pli pitschnas or da la taglia federala sin il petroli vegnan cumpensadas per gronda part entras pli autas assegnaziuns or dals meds publics generals ed or dal gudogn net creschì da l'uffizi per il traffic sin via. Il surpli d'expensas dal quint da las vias è gist anc en il rom dal preventiv politic-finanzial da la regenza e dal cussegl grond.

Las expensas bruttas en il **quint d'investiziuns** èn cun total 376,6 milliuns francs sin il nivel da l'onn passà. La **quota d'investiziuns**, q. v. d. la part da las expensas d'investiziuns regladas tenor las expensas totalas consolidadas, munta a 18,3% (l'onn passà 18,5%). Suenter la deducziun dals gudogns d'investiziun da 209,1 milliuns francs e senza resguardar l'emprest finanzià separadamain a l'Associaziun per credits a l'agricultura restan **investiziuns nettas** da 161,6 milliuns francs (l'onn passà 163,5 milliuns francs).

Or da la cumparegliaziun dal total spetgà **da meds finaziads sez** (atgna finanziaziun) da 60,3 milliuns francs e da las investiziuns nettas decisivas resulta in **deficit da finanziaziun** da 101,3 milliuns francs. (Il budget da l'onn passà 64,9 milliuns francs). Cun in grad **d'atgna finanziaziun** da 37,3% pon las investiziuns nettas vegnir finanziadas be per bun in terz or da l'affluenza da meds dal quint current. Per la part nuncuvida en la dimensiun dal deficit da finanziaziun fai basegn d'ulteriurs daners esters. Correspondentamain s'augmentan ils debits dal chantun.